

Toplum Bilimleri

Altı Aylık Hakemli Bilimsel Dergi

TÜRKİYE'DE POPÜLER KÜLTÜR VE DİN ÖZEL SAYISI

Cilt: 13 Sayı: 26
15 Kasım 2019
ISSN 1306-7877
E-ISSN 2147-5644

Journal of Social Sciences

Semi-Annual Academic Journal

SPECIAL ISSUE OF POPULAR CULTURE AND RELIGION IN TURKEY

Vol: 13 Num: 26
15 November 2019
ISSN 1306-7877
E-ISSN 2147-5644

Journal of Social Sciences
Hakemli Bilimsel Dergi/Semi-Annual Academic Journal

Cilt: 13 Sayı: 26 / Volume: 13 Number: 26
15 Kasım 2019 / 15 November 2019

Sahibi/Owner
Asos Yayıncılık

Özel Sayı Editörü/ Editor of Special Issue
Birsen Banu Okutan

Özel Sayı Editör Yardımcısı/ Assistant Editor of Special Issue
Necmiye Durmuş

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü/Managing Editor
Hüsamettin Karataş

Sekreteryaya ve Redaksiyon/Secretariat & Proof Reading
Abdullah Altuncu

Yayın Kurulu/Editorial Board

İhsan Çapcıoğlu (Ankara Üniversitesi), Hüsamettin Karataş (Fırat Üniversitesi), Siham Zengi (University of Baghdad), Abdumurad Tilavov (Taşkent Devlet Üniversitesi), Serdar Yavuz (Fırat Üniversitesi), Niyazi Akyüz (Ankara Üniversitesi), Cavide Memmedova (Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi), Celalettin Çelik (Erciyes Üniversitesi), Özcan Bayrak (Fırat Üniversitesi), Najdat Yashar Murad (University of Baghdad), Kemalettin Taş (Süleyman Demirel Üniversitesi), Mehmet Cem Şahin (Ankara Üniversitesi), Emrah Yavuz (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi), Abdullah Altuncu (Kilis 7 Aralık Üniversitesi)

Danışma Kurulu/Advisory Board

Abdurrahman Aliy (İstanbul Üniversitesi, Türkiye), Adil Çiftçi (Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye), Adnan Jahic (Tuzla Üniversitesi, Bosna-Hersek), Ahmet Cevat Acar (İstanbul Üniversitesi, Türkiye), Ahmet Nedim Serinsu (Ankara Üniversitesi, Türkiye), Ali Bardakoğlu (29 Mayıs Üniversitesi, Türkiye), Asad L. Asad (Harvard University, ABD), Ashirbek K. Muminov (Tashkent State University, Uzbekistan), Ayşe Kadioğlu (Sabancı Üniversitesi, Türkiye), Ayşe Saktanber (ODTÜ, Türkiye), Beylü Dikeçligil (İstanbul Gelişim Üniversitesi, Türkiye), Cemal Kurnaz (Gazi Üniversitesi, Türkiye), Christopher G. Ellison (University of Texas, ABD), Ebrahim Moosa (Notre Dame University, ABD), Ercan Ömirbayev (Ahmet Yesevi Üniversitesi, Kazakistan), Erdal Toprakçıyan (Universität Tübingen, Germany), Grace Davie (University of Exeter, UK), Hakan Kırımlı (Bilkent Üniversitesi, Türkiye), Halil Aydınalp (Marmara Üniversitesi, Türkiye), Hans-Georg Babke (Hildesheim University, Germany), Hasan Onat (Ankara Üniversitesi, Türkiye), Hayati Beşirli (Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan), Hüsnü Ezber Bodur (Sütçü İmam Üniversitesi, Türkiye), İbrahim Sadavi (Tunus Üniversitesi, Tunus), İsmail Hakkı Ünal (Ankara Üniversitesi, Türkiye), James A. Beckford (University of Warwick, UK), John Valk (New Brunswick University, Canada), Kenan Çayır (İstanbul Bilgi Üniversitesi, Türkiye), Liliana Elena Boşcan (University of Bucharest, Romanya), Martin Thurner (Ludwig Maximillan University, Germany), Mehmet Ak (Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye), Mehmet Bayraktar (Yeditepe Üniversitesi, Türkiye), Mehmet Görmez (İslam Düşünce Enstitüsü, Türkiye), Metin Heper (Bilkent Üniversitesi, Türkiye), Mustafa Durmuş (Hacettepe Üniversitesi, Türkiye), Mustafa Macit (Atatürk Üniversitesi, Türkiye), Nevin Güngör Ergan (Hacettepe Üniversitesi, Türkiye), Niyazi Akyüz (Ankara Üniversitesi, Türkiye), Numan Aruç (Makedonya Bilim ve Sanat Akademisi, Makedonya), Özgür Arun (Akdeniz Üniversitesi, Türkiye), Patrick Baert (University of Cambridge, UK), Peter J. Kivisto (Augustana College, ABD), Phil Zuckerman (Pitzer College, ABD), Recai Doğan (Ankara Üniversitesi, Türkiye), S. Abulhasan Navab (University of Religions, İran), Serdar Sağlam (Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye), Şaban Ali Düzgün (Ankara Üniversitesi, Türkiye), Şahin Kesici (Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye), Şefika Şule Erçetin (Hacettepe Üniversitesi, Türkiye), Ünver Günay (Erciyes Üniversitesi, Türkiye), Yasser Mohamed (Al-Madinah International University, Malaysia), Zaynabidin Acimamatov (Osh Devlet Üniversitesi, Kırgızistan), Zeki Salih Zengin (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Hakem Kurulu/Referee Board

Toplum Bilimleri Dergisi, en az iki hakemin görev aldığı çift taraflı kör hakemlik sistemi kullanmaktadır. Hakem isimleri gizli tutulmakta ve yayınlanmamaktadır.

Journal of Social Sciences uses double-blindreview fulfilled by at least two reviewers. Referee names are kept strictly confidential.

Toplum Bilimleri Dergisi/Journal of Social Sciences

ISSN 1306-7877

E-ISSN 2147-5644

Asos Yayıncılık

Fırat Teknokent Çaydaçıra Mahallesi, Hacı Ömer Bilginoğlu Cd. No:63,
23350 Merkez/Elazığ

toplumbilimleridergisi@gmail.com

ÖZEL SAYI EDITÖRLERİNDEN

Kıymetli Okurlar,

Kemal Karpat bundan yarım yüzyıl önce “Türk edebiyatının sosyal konuları nasıl gördüğünü ve nasıl ele aldığını anlatacak” bir tebliğ sunmak istiyorum dediğinde, meslektaşları tarafından “edebiyat, eğlence için yazılan veya iç duygularını dökmek isteyenlerin başvurdukları araçtır, sosyal olaylarla ilgisi yoktur” eleştirisi alır; fakat bu eleştiri kendisini yıldırılmaz ve akademik camiada çok ses getiren bildirisini sunar. Popüler kültürün varlığı da din sosyolojisi çalışmaları içinde benzer eleştirilerle karşı karşıyadır. Popüler okumalar, radyo-televizyon programları, gazete, dergi yazıları, karikatürler, reklamlar, oyunlar, bloglar, sosyal medya gibi popüler kültürün yayılım mekanizmaları eğlence aracı ve keyfi oluşumlar olarak görüldüğü için nazar-ı dikkate alınma oranları her zaman düşük kalır. Hâlbuki din gibi yaşam biçimini belirleyen, kültürü etkileyen ve kültürden etkilenen bir parametrenin popüler kültür ile ilişkisi kaçınılmazdır.

Bu kaçınılmaz ilişkiyi inceleme sorumluluğundan yola çıkarak Türkiye’de Popüler Kültür ve Din ilişkisini anlamak için oluşturduğumuz özel sayıda on bir makale, bir çeviri eser, bir de söyleşi ile karşınızdayız. Makaleler; dergi, roman, sinema, TV, radyo programları, popüler dini müzik, islami rap, karikatürler, dijital oyunlar üzerinden dini sembollerin nasıl işlendiğini sorgulayan bir dosya oluşturmaktadır. Dosyanın hazırlanma fikrini geri çevirmeyen Toplum Bilimleri Dergisinin değerli editörleri Prof. Dr. İhsan Çapçoğlu ile Dr. Öğretim Üyesi Hüsamettin Karataş’a ve bizimle söyleşi yapmayı kabul eden kıymetli hocam Prof. Dr. Ejder Okumuş’a şükranlarımızı sunuyoruz. Yayınların fikri sorumluluğu kendilerine ait olan tüm yazarlara ve sayı hakemlerine de değerli katkılarından ötürü teşekkür ediyoruz.

Sabahattin Batur “gök mavisi ve yıldızlar, herkesin hissesi görebildiği kadar” diyor; bizler de popüler kültür ve din ilişkisini görebildiğimiz kadar anlatmaya çalışırken mevcut okumaların verimli yazınlar oluşturmasını temenni ediyoruz.

Doç. Dr. Birsan Banu Okutan-Özel Sayı Editörü

Necmiye Durmuş-Özel Sayı Editör Yardımcısı

İÇİNDEKİLER

Araştırma Makaleleri/ Research Articles

**Yeni Kadın Algısı ve İlk Popüler Kültür İmgelerine Eleştiriler:
Sebilürreşad Dergisi Örneği (1923-1925)**

New Perception of Women and Criticisms of the First Popular
Culture Images: The Case of *Sebilurresad* Magazine (1923-1925)

Tevrat TEMEL

8-38

Roman Göstergeleri ve Din Sosyolojisi: Eklektik Bir Girişim
Novelistic Signs and Sociology of Religion: An Eclectical Attempt

Birsen Banu OKUTAN

39-66

Popüler Romanlar, Söylem ve İslam Algısı: 11 Eylül Örneği
Popular Novels, Discourse and the Perception of Islam: The Case
of 9/11

Necmiye DURMUŞ

67-95

Kodlama-Kodaçımı Bağlamında Nuri Bilge Ceylan
Sinemasındaki Dini Figürler: *Ahlat Ağacı* ve *Kış Uykusu*
Örnekleri

Religious Figures of Nuri Bilge Ceylan's Cinema in the Context
of Coding-Decoding: The Case of *Ahlat Tree* and *Winter Sleep*

Zehra AKTÜRK

96-128

Kitle Kültürü ve Televizyon: "Gelin Evi" Örneği
Mass Culture and Television: The Case of "Gelin Evi"

Gönül AYDIN

129-151

Popüler Kültürden Kültür Endüstrisine Bayram FM
Bayram FM: From Popular Culture to Culture Industry
Köksal PEKDEMİR
152-186

Popüler Dinî Müzik ve İktidar İlişkinine Sosyolojik Bir Bakış
A Sociological Look at the Relationship Between Popular
Religious Music and Power
Vejdi BİLGİN
187-207

Popüler Kültür Bağlamında Rap Savaşları ve İslamî Rap
Müzik Üzerine Bir İnceleme
Rap Wars in Context of Popular Culture and a Research on
Islamic Rap Music
Hülya AYTULUM
208-241

Karikatürlerde Osmanlı Figürünün Göstergibilimsel Analizi:
***Uykusuz Dergisi* Örneği**
Semiological Analysis of Ottoman Figure in the Caricatures: The
Case of *Uykusuz* Magazine
Zehra ÖĞÜT
242-282

Karikatürlerdeki Self Oryantalist ve İslamofobik Mesajlar:
***Leman Dergisi* Örneği**
Self-Orientalist and Islamophobic Messages in Caricatures: The
Case of *Leman* Magazine
Şehide R. N. MUTLU
283-314

Dijital Oyunlar ve Realitenin Karşılıklı Etkileşimi: İslami Sembollerin Oyunlardaki Yansıması
Reciprocal Interaction of Digital Games and Reality: Reflection of Islamic Symbols in Games

Aslıhan GÜL

315-345

Modern Dünyada Öznenin Ölümü ve Bir Var Olma Mücadelesi Olarak Hakikatsiz Tezahür; Teşhir
Death of the Subject in the Modern World and Manifestation Without Truth as a Struggle for Existence; Exhibition

Ensar ÇETİN

346-364

Söyleşiler/ Interviews

Prof. Dr. Ejder Okumuş ile Popüler Kültür ve Din Üzerine Söyleşi
Interview with Prof. Dr. Ejder Okumuş on Popular Culture and Religion

Recep BAYYİĞİT

365-373